

Ansvarsfördelningen mellan huvudmännen för missbruk, beroende och psykisk hälsa

Hinder eller möjlighet?

Socialchefsdagarna i Östersund 27-29 september 2017

Fokus

- Barn och unga
- Personer med psykisk funktionsnedsättning
- Personer med missbruk och beroende

Fem identifierade problemområden

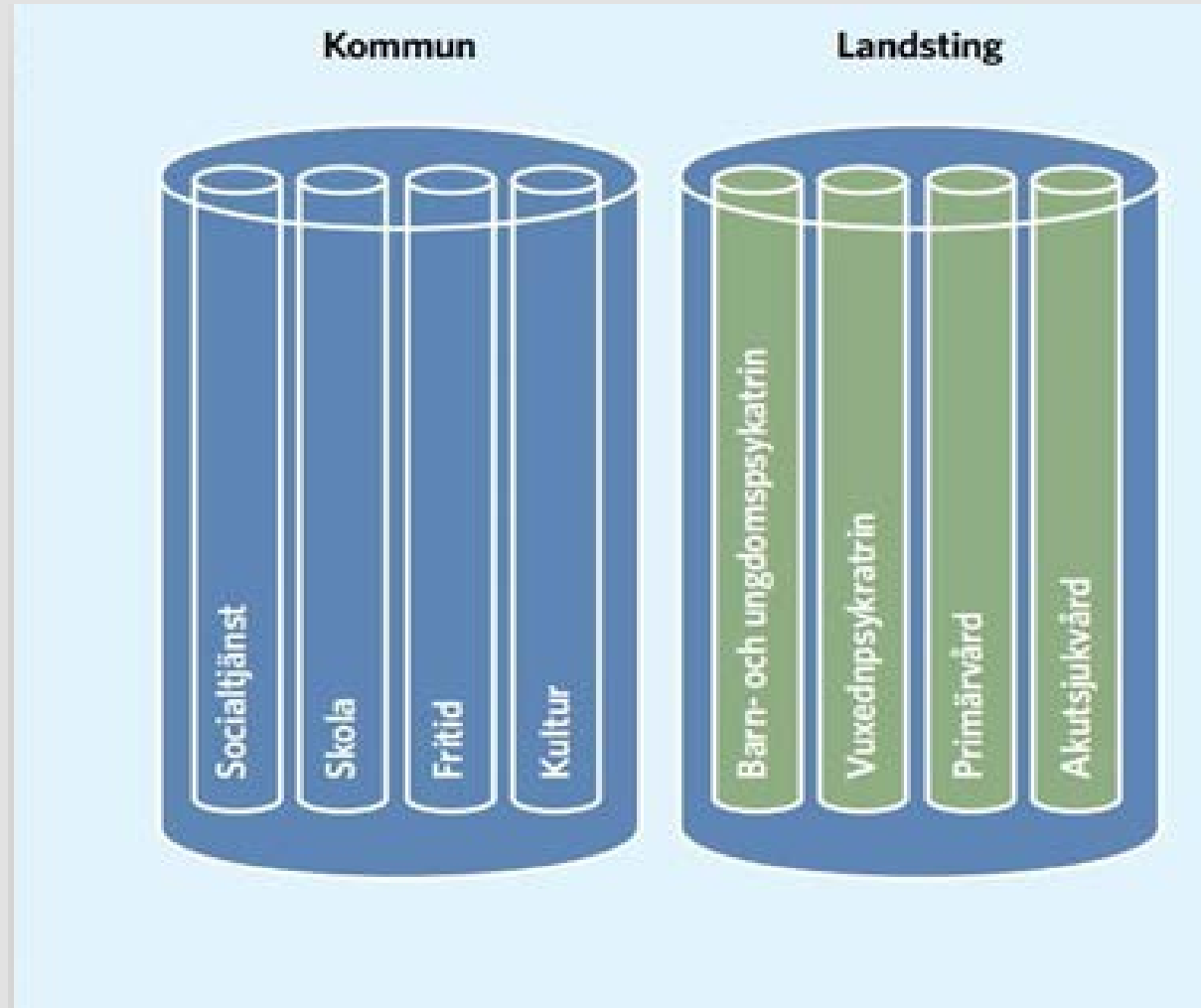
1. Stora skillnader i kvalitet och innehåll
2. Ansvar avgörs av huvudmännen själva
3. Samordning och samverkan brister
4. Stora kunskapsbrister om vilka insatser som vidtas i landsting och kommuner
5. Stora kunskapsbrister om verksamma metoder och implementering av ny kunskap

Källa: Rapport 2006:3 från Nationell psykiatrisamordning

Behovet av samverkan och samordning ökar

- Sjukvården och socialtjänsten blir alltmer specialiserad och fragmentiserad
- Vi har fler utförare inom vård- och omsorgssektorn
- Den psykiska ohälsan är omfattande och ökar
- Vi identifierar fler personer med samsjuklighet och komplexa behov
- Våra samhällsekonomiska resurser är begränsade vilket ställer krav på ökad effektivitet, kortare väntetider, minskat glapp mellan olika vård- och stödinsatser, kontinuitet i vårdkedjan
- Lagstiftningen ställer allt större krav på samverkan och samordning

Krafter som verkar i motsatt riktning

Värdekonflikter mellan olika lagstiftningar

Vilken vågskål väger tyngst?

Resonerar vi olika?

Den svåra balansen mellan tvång och frivillighet

Behovet av vård, behandling, hjälp och stöd

Hur kan vi tillgodose behovet och samtidigt respektera självbestämmande och integritet?

Respekt för självbestämmande och integritet

Barn och unga

- Skollagen
- HSL
- SOL
- LSS
- Socialförsäkrings-
balken
- LVU
- LPT
- OSJ

SiS

Polis

HVB

Jourhem

Stödboende

Familjehem

Habiliteringen

Föräldrar och familj

Skola och barnomsorg

Elevhälsa

Ungdomsmottagningen

Primärvård

Socialtjänst

BUP

Barn och unga

- Ansvarsfördelningen uppfattas som oklar.
- Ekonomiska begränsningar tenderar till att varje aktör snävar åt sina ansvarsgränser vilket gör att barn och unga riskerar att "falla mellan stolarna".
- Ingen har riktigt helhetsansvaret – respektive aktör definierar ofta själva sina uppdrag.
- Verksamheterna inom såväl kommun som landsting är mycket hårt pressade – höga sjukskrivningstal och svårigheter att rekrytera och behålla kompetent personal.
- Det brister inte sällan i tillit och förtroende till varandras bedömningar och beslut.

Personer med psykisk funktionsnedsättning

Familj och närstående

- HSL
- SOL
- LSS
- Socialförsäkringsbalken
- LPT/LRV
- OSL

Arbete och sysselsättning

- Vuxenpsykiatri
- Rättspsykiatri
- Socialtjänsten
- Primärvården
- Vuxenhabiliteringen
- Försäkringskassan
- Arbetsförmedlingen
- God man eller förvaltare
- Personligt ombud
- Särskilt boende
- HVB

Missbruk- och beroendeområdet

- Tillgång till och användning av kunskaps- och evidensbaserade metoder har ökat
- Synen på missbruk och beroende har förändrats över tid
- Huvudmännen har ett gemensamt ansvar för vård och behandling
- Regeringen anser att de båda huvudmännen själva är bäst lämpade att lösa de utmaningar lokalt och regionalt
- Den övergripande och oklara regleringen av ansvaret resulterar i att kommuner och landsting samt andra aktörer tolkar huvudmännens uppdrag olika
- Så länge varje individ får tillgång till ett attraktivt utbud av insatser av god kvalitet utifrån sina behov behöver inte detta nödvändigtvis vara ett problem

Personer med missbruk och beroende

Familj och närstående

- HSL
- SOL
- LSS
- LPT/LRV
- LVM
- OSL

- Socialtjänsten
- Primärvården
- Vuxenpsykiatri
- Beroendevården
- Rättspsykiatri
- Polisen
- Kriminalvården
- SiS
- Försäkringskassan
- Arbetsförmedlingen

Vårdens utveckling och gränssnittet mellan huvudmännen

- Gränssnittet mellan socialtjänst och hälso- och sjukvård är oklar
- Gränssnittet mellan den hälso- och sjukvård kommunen ska eller får bedriva och den hälso- och sjukvård det åligger landstinget att ansvara för är i vissa delar också oklar
- Ansvarsgränsen mellan sluten vård, öppen specialistvård och primärvård förflyttas kontinuerligt

Konsekvenser av en oklar ansvarsfördelning

- Att vårdbehov bedöms utifrån olika principer och insatser ges enligt olika lagstiftningar beroende på var i landet den enskilde är bosatt,
- en risk att kommuner utför hälso- och sjukvårdsinsatser utan lagstöd finns i hälso- och sjukvårdslagen och kommunallagen,
- en risk att hälso- och sjukvårdsinsatser utförs i form av socialtjänstinsatser, och
- tyvärr också en risk, om huvudmännen gör olika tolkningar, att det gemensamma ansvaret innebär att ingen av huvudmännen tar ansvar för vissa delar av vården med hänvisning till den andra huvudmannen.

Tack för att ni lyssnat!

Ing-Marie Wieselgren, projektchef

08-452 77 92

ing-marie.wieselgren@skl.se

Mikael Malm, handläggare

08-452 78 31

mikael.malm@skl.se

